



## **ИЗВЈЕШТАЈ О ПОСЛОВАЊУ**

**Аеродроми РС а. д. Бања Лука за  
2020. годину**

Лакташи, април 2021. године

## **САДРЖАЈ:**

УВОД.....	3
<b>I ОПШТИ ПОДАЦИ О ДРУШТВУ.....</b>	<b>4</b>
1. Власничка структура.....	5
2. Организациона и кадровска структура.....	6
<b>II ФИЗИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА.....</b>	<b>9</b>
1. Путнички саобраћај.....	9
2. Робни саобраћај.....	12
<b>III ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА.....</b>	<b>13</b>
1. Приходи.....	13
2. Расходи.....	13
<b>IV ПОСЛОВНИ СЕГМЕНТИ ПРЕДУЗЕЋА.....</b>	<b>18</b>
<b>V ОТКУП СОПСТВЕНИХ АКЦИЈА.....</b>	<b>18</b>
<b>VI ПОКАЗАТЕЉИ УСПЈЕШНОСТИ ПОСЛОВАЊА.....</b>	<b>19</b>
<b>VII УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА.....</b>	<b>21</b>
<b>VIII РАДНА СНАГА.....</b>	<b>23</b>
<b>IX ИНВЕСТИЦИОНИ ПРОГРАМ.....</b>	<b>24</b>
<b>X ПРОДУЖЕЊЕ ПОТВРДЕ АЕРОДРОМСКОГ ОПЕРАТЕРА.....</b>	<b></b>
МЕЂУНАРОДНОГ АЕРОДРОМА БАЊА ЛУКА.....	25
<b>XI ПОВЕЗАНА ПРАВНА ЛИЦА.....</b>	<b>25</b>
<b>XII ШКОЛСКИ ЦЕНТАР.....</b>	<b>26</b>
<b>XIII БЕЗБЈЕДНОСТ ВАЗДУШНЕ ПЛОВИДБЕ-SAFETY.....</b>	<b>28</b>
<b>XIV СЛУЖБА БЕЗБЈЕДНОСТИ-SECURITY.....</b>	<b>29</b>
<b>XV ЗНАЧАЈНИ ДОГАЂАЈИ У 2021. ГОД. ДО ДАТУМА ПИСАЊА .....</b>	<b></b>
ИЗВЈЕШТАЈА О ПОСЛОВАЊУ ЗА 2020. ГОД.....	30
<b>XVI ПРОЦЈЕНА ОЧЕКИВАНОГ БУДУЋЕГ РАЗВОЈА.....</b>	<b>31</b>
<b>XVII ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ.....</b>	<b>31</b>
<b>XVIII ПРАВИЛА КОРПОРАТИВНОГ УПРАВЉАЊА.....</b>	<b>31</b>
<b>XIX СУДСКИ СПОРОВИ.....</b>	<b>32</b>
<b>XX РИЗИЦИ У ПОСЛОВАЊУ.....</b>	<b>33</b>
ЗАКЉУЧАК.....	34

## УВОД

У 2020. години Предузеће је пословао са великом неизвјесношћу због обуставе саобраћаја услед пандемије вируса КОВИД 19. Након највећег раста саобраћаја од оснивања аеродрома, увођењем редовних линија компаније Ryanair, услиједила је готово потпуна обустава саобраћаја и пад прихода за 34,14% у 2020. години у односу на 2019. годину. Предузеће у оваквим условима је настојало са максималним уштедама у расходима да обезбједи плате запосленима и да одржи постојећу опрему у функцији, што је један од предуслова за задржавање Потврде међународног аеродрома.

Услед пандемије КОВИД 19 ваздушни саобраћај је готово потпуно редукован што је условило значајан пад авио-операција (43,64 % мање у односу на претходну годину) и још значајније смањење броја превезених путника за (70,73% мање у односу на 2019. годину). У 2020. години на аеродрому Бања Лука обављене су укупно 1.453 авио-операције и превезено је укупно 43.904 путника.

Компанија RYANAIR је у току 2020. године обављала у интервалима саобраћај за шест европских дестинација (Брисел, Меминген, Берлин, Штокхолм, Франкфурт, Гетеборг), при чему је обавила укупно 280 авио-операција и превезла 34.660 путника. У поређењу са 2019. годином превезла је мање путника за 72 %. *Air Serbia* је обавила 164 авио-операције (416 у 2019.), и превезла 5.180 путника (18.351 у 2019.), са просјечним пуњењем од 48% на годишњем нивоу. Kontiki Travel, Београд је у сарадњи са превозником FREEBIRD у периоду од 05.06. до 26.09.2020. године организовао charter летове за Анталију.

У 2020. години Аеродром остварује укупан приход у износу од 3.944.660,09 КМ, укупне расходе у износу од 4.201.702,00 КМ, те пословни губитак у износу од 257.041,91 КМ.

У поређењу са претходном годином најизраженије је смањење прихода по основу продаје роба 1.942.598,00 КМ (34,09%), као и по основу аеродромске таксе која се наплаћује по одлазећим путницима и мања је у односу на претходну годину за 70,55%. Субвенција Владе Републике Српске дозначена је у истом износу од 1.900.000,00 КМ.

У току године Предузеће је имало додатни проблем у пословању због судске пресуде по основу несагласних акционара, због чега је имало ванредни одлив новца у укупном износу од 872.907,51 КМ.

Интензивирани су радови на завршетку карго објекта заједно са канцеларијским простором и проширење аеродромске зграде у долазном и одлазном дијелу.

Рјешењем Дирекције за цивилно ваздухопловство од 24.09.2020. године утврђено је да „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука испуњавају услове за продужење Потврде аеродромског оператора за јавну употребу Аеродрома Бања Лука и да се се иста издаје на неограничен временски период.

У току године није било већих безбједоносних инцидената нити догађаја угрожавања безбједности цивилног ваздухопловства у смислу кризних ситуација изазваних актом незаконитог ометања.

## I ОПШТИ ПОДАЦИ О ДРУШТВУ

Привредно друштво под називом „Аеродром Бања Лука“ основано је 1991. године, да би се касније Одлуком Владе Републике Српске 1996. године, трансформисало у Основно државно предузеће „Аеродроми Републике Српске“ које је обухватало Саобраћајни аеродром „Бања Лука“, Аеродром у изградњи Соколоц, спортске аеродроме у Приједору, Залужанима и Бијељини и летишта у Бијељини, Братунцу, Скланима и Требињу. У складу са Законом о државним предузећима, средином 1995. године, уписује се у судски регистар код Основног суда у Бањој Луци као ОДП „Аеродроми Републике Српске“ Бања Лука.

Данас Предузеће за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука послује као отворено акционарско друштво. Предузеће је, у складу са законском регулативом, рјешењем број У/І 3058/03 од 28.11.2003. године, у регистарском улошку 1-2513-00 извршило упис статусне промјене власничке трансформације продајом дијела државног капитала и од тада предузеће послује под називом Предузеће за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука. Скраћени назив фирме је „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука. Сједиште предузећа је Маховљани бб, Лакташи. Рјешењем о регистрацији број 057-0-Рег.-16-000772 од 13.06.2016. године, извршено је брисање дијела друштва – Пословне јединице „ARS TOURS“ Бања Лука. У саставу предузећа послује пословна јединица под називом Предузеће за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука, Пословна јединица „Складиште млазног горива“ Лакташи, са пореским подбројем 4400912460056.

Матични број	01140167
ЛИБ	4400912460005
ИД код УИО	400912460005

Основна дјелатност предузећа је 52.23 Услужне дјелатности у зракопловном саобраћају.

Основна дјелатност представља скуп свих активности које се односе на прихват и оптрему авиона, боравак авиона на аеродрому, прихват и оптрему путника и пртљага, роба, ствари и поште.

Споредне дјелатности укључују следеће пословне активности: угоститељске услуге, трговачке услуге, давање у закуп рекламних простора, паркирање друмских моторних возила, дјелатност путничких агенција и туроператера и остале услуге туристима.

Финансијско пословање Предузећа се у 2020. години обављало преко трансакцијских рачуна код следећих пословних банака:

Рачун број 562-099-00011818-57 NLB Банка а.д. Бања Лука,  
Рачун број 555-100-00240689-66 Нова банка а.д. Бања Лука,  
Рачун број 552-000-200019279-37 Addiko Bank а.д. Бања Лука

Рачуни у Raiffeisen Bank Бања Лука и МФ банци Бања Лука су у току године затворени јер преко њих већ дужи временски период нису обављане трансакције.

У складу са Законом о унутрашњем платном промету („Службени гласник Републике Српске“, број 52/12), трансакцијски рачун код Нове банке а.д. Бања Лука је одређен као Главни рачун.

Девизни рачуни отворени су у Новој банци а.д Бања Лука, NLB Banci а.д. Бања Лука и Addiko Banci а.д. Бања Лука.

## 1. Власничка структура

На основу извршене приватизације Рјешењем Основног суда у Бањој Луци број У/І 3058/03 од 28.11.2003. године у регистрационом улошку број 1-2513-00 Предузеће је организовано као акционарско друштво. Према Извјештају Централног регистра хартија од вриједности а.д. Бања Лука од 03.02.2021. године у Књизи акционара регистрована су 663 акционара. Укупна вриједност основног капитала је 10.125.725 КМ, а структура власништва над акцијама је следећа:

	<i>Подаци о власнику хартија од вриједности ознаке: AERD-R-A</i>	<i>Број акција</i>	<i>% учешћа у основном капиталу</i>
1.	Акцијски фонд РС, а.д. Бања Лука	6.550.417	64,69
2.	ПРЕФ а.д. Бања Лука	1.007.576	9,95
3.	Аеродроми Републике Српске, а.д. Бања Лука	930.513	9,19
4.	Фонд за реституцију РС, а.д. Бања Лука	503.784	4,98
5.	ДУИФ Полара инвест, а.д. Бања Лука	398.865	3,94
6.	ДУИФ Management Solutions, Бања Лука	134.568	1,33
7.	Осталих 656 акционара	600.002	5,92
	<b>УКУПНО:</b>	<b>10.125.725</b>	<b>100,00</b>

## **2. Организациона и кадровска структура**

Правилник о систематизацији радних мјеста донесен је у циљу испуњавања обавеза и усклађивања са низом закона као што је Закон о ваздухопловству БиХ, Стандардима ИКАО, те због кадровских капацитета и оперативних потреба аеродрома. Правилником о систематизацији радних мјеста из 2016. године, у Предузећу су дефинисани послови, радни задаци, услови за обављање задатака и број извршилаца. Наведеним Правилником, обављање послова и радних задатака организовано је кроз рад основних организационих јединица: сектора, служби, одјељења, реферата и Пословна јединица „Складиште млазног горива“ Лакташи.

Пословна јединица „Складиште млазног горива“ Лакташи је регистрована искључиво због потребе добијања рјешења УИО за царинско складиште тип „Ц“, а због промета млазног горива и могућности ослобађања авио-компанија од увозних дацбина при куповини.

Организациона структура Предузећа је следећа:

### **I УПРАВА ПРЕДУЗЕЋА**

### **II СЕКТОР ЗА ОПЕРАТИВНЕ И ТЕХНИЧКЕ ПОСЛОВЕ**

- Служба за саобраћај и технику
- Одјељење за прихват и отпрему ваздухоплова, путника, пртљага и робе
- Одјељење за електро одржавања
- Одјељење за одржавање аеродромске опреме, објеката и маневарских површина
- Одјељење за снабдјевање горивом и мазивом
- Референт за карго и пошту
- Медицинска служба
- Реферат противпожарне заштите

### **III СЕКТОР ПРАВНИХ, КАДРОВСКИХ И ОПШТИХ ПОСЛОВА**

- Служба за правне послове
- Служба за кадровске послове
- Служба за опште послове

### **IV КОМЕРЦИЈАЛНО - ФИНАНСИЈСКИ СЕКТОР**

- Служба рачуноводства и финансијске оперативе
- Служба анализе, плана, развоја и статистике
- Служба за јавне набавке
- Одјељење за комерцијалне послове
- Одјељење за трговину
- Одјељење за угоститељство

V СЛУЖБА БЕЗБЈЕДНОСТИ ВАЗДУШНЕ ПЛОВИДБЕ-SAFETY

VI СЛУЖБА БЕЗБЈЕДНОСТИ-SECURITY

- Одјелење техничког и физичког обезбјеђења и заштиту од птица и дивљачи

VII РЕФЕРАТ ЗА МАРКЕТИНГ, ОДНОСЕ СА ЈАВНОШЋУ И ПРОТОКОЛ

VIII ШКОЛСКИ ЦЕНТАР

IX ПОСЛОВНА ЈЕДИНИЦА „СКЛАДИШТЕ МЛАЗНОГ ГОРИВА“

Управу Друштва су у 2020. чинили:

- Милан Рачић, дипломирани инжењер саобраћаја - в.д. директора
- Драгиша Дакић, дипломирани инжењер машинства – в.д. извршни директор за оперативно техничке послове
- Маринко Башић, дипломирани правник – в.д. извршни директор за правне, кадровске и опште послове до 31.03.2020. године
- Огњен Вучен, дипломирани правник – в.д. извршни директор за правне, кадровске и опште послове од 01.04.2020. године
- Милан Драгић, дипломирани економиста – в.д. извршни директор за економске послове
- Весна Мирјанић, дипломирани економиста – в.д. извршни директор за економске послове

Надзорни одбор у 2020. години чинили су:

- Славиша Матић, предсједник Надзорног одбора
- Зоран Ињац, члан
- Зорислав Ивановић, члан
- Раде Павловић, члан
- Александар Чолић, члан - испред мањинских акционара.

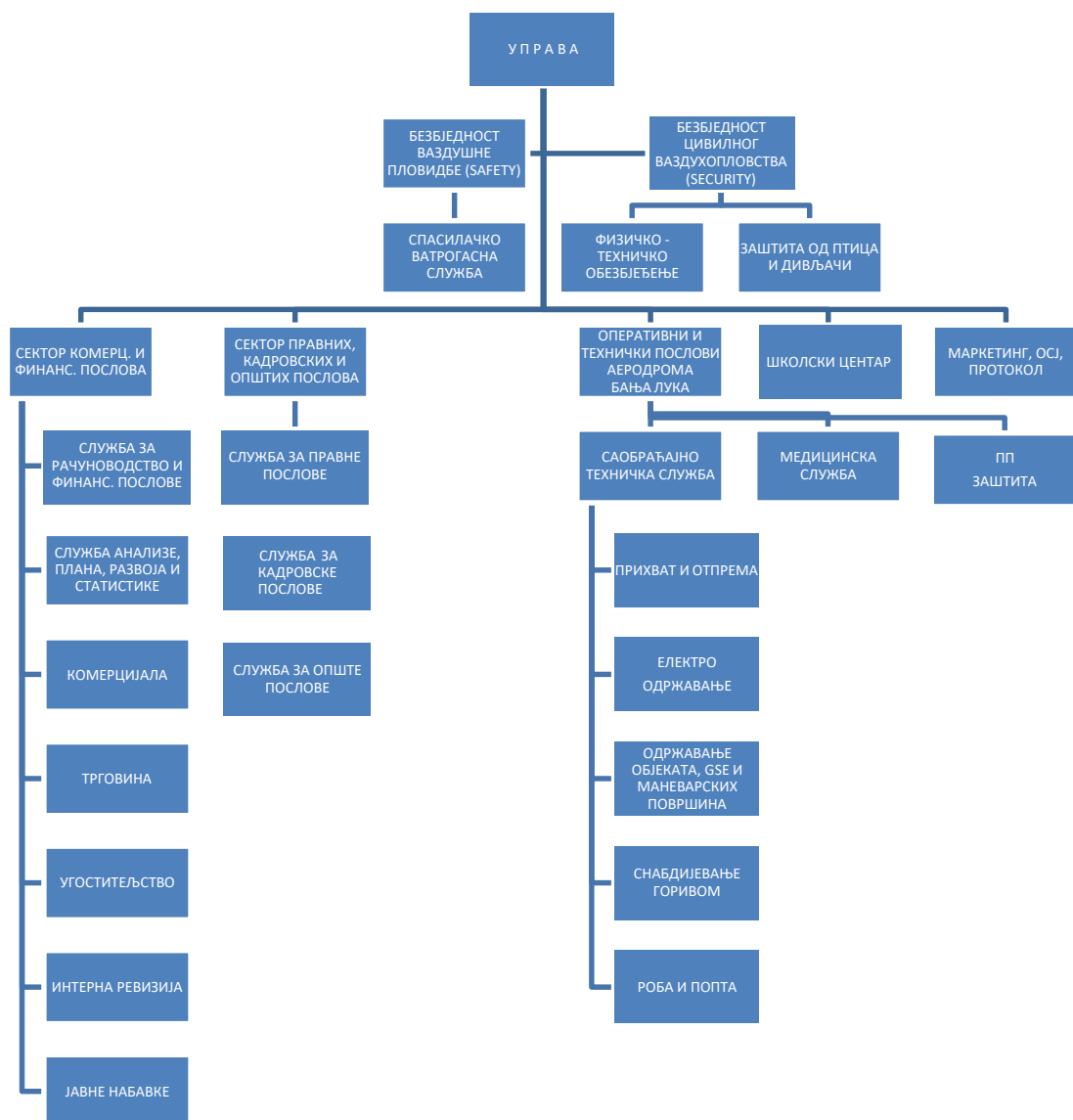
Одбор за ревизију су у 2020. чинили:

- Љиљана Барош – предсједник
- Мирјана Дејановић – члан
- Весна Аћић – члан

Директор одјелења интерне ревизије:

- Данка Ратковић

## Шема организационе структуре





## II ФИЗИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА

### 1. Путнички саобраћај

У 2020. години на аеродрому Бања Лука обављене су укупно 1.453 авио-операције и превезено је укупно 43.904 путника.

Услјед пандемије КОВИД 19 ваздушни саобраћај је готово потпуно редукован што је условило значајан пад авио-операција (43,64 % мање у односу на претходну годину) и још значајније смањење броја превезених путника за (70,73 % мање у односу на 2019. годину).

Одлуком о привременом затварању међународних граничних прелаза у ваздушном саобраћају за промет путника у Босни и Херцеговини, коју је усвојило Вијеће министара Босне и Херцеговине, дана 24.03.2020. године, привремено је био забрањен промет путника ради заштите грађана од болести КОВИД 19. Дозвољен је био само промет роба које су се углавном односиле на допремање помоћи. Након потпуне обуставе путничког саобраћаја, у јуну мјесецу су успостављени летови за Београд (AIR SERBIA), а у јулу мјесецу су успостављени чартер летови за Анталију. Од 01. августа почели су и летови компаније RYANAIR за Брисел и Меминген. Међутим, 01. септембра успједила је обустава летова ове компаније до почетка зимске сезоне летења, када је уведена само линија за Гетеборг.

#### 1.1. Активности и резултати по компанијама

**Air Serbia** у 2020. години је обавила 164 авио-операције (416 у 2019.), и превезла 5.180 путника (18.351 у 2019.), са просјечним пуњењем од 48% на годишњем нивоу. Због пандемије КОВИД 19 је умањен број авио-операција, због чега је и број превезених путника умањен за 71,77 % у односу на 2019. годину.

**RYANAIR** – Потписивање уговора са ирским нискобуџетним превозником RYANAIR-ом, дана 29. марта 2018. године, сматра се једним од најзначајнијих догађаја од отварања бањалучког аеродрома за међународни саобраћај.

Компанија Ryanair је у прва три мјесеца 2020. године обављала летове за пет дестинација: Берлин, Меминген, Брисел, Штокхолм и Франкфурт, да би од априла мјесеца, због пандемије КОВИД 19, обуставила летове до августа мјесеца. У августу мјесецу су обављане авио-операције из Мемингена и Брисела, да би опет успједила обустава летова до октобра мјесеца. Од октобра мјесеца до краја године обављане су авио-операције само из Гетеборга.

Због пандемије КОВИД 19 и обуставе авио-операција у 2020. години компанија Ryanair је превезла 71,71% мање путника у поређењу са 2019. годином.

**Kontiki Travel, Београд** је у сарадњи са превозником FREEBIRD у периоду од 05.06. до 26.09.2020. године организовао charter летове за Анталију.

Реализовано је укупно 18 летова и превезено 2.653 путника, што је такође у поређењу са претходном годином, када су били организовани и charter летови за Грчку, мање за 67,87% авио операција и 61,96% превезених путника.

Када говоримо о **Осталим** летовима, првенствено пословне и генералне авијације, коју чине углавном приватни пословни авиони ино-компанија, у 2020. години је реализована 991 операција и превезено укупно 1.411 путника.

Финансијски ефекат овог летења је за нас веома значајан, а опслуживање ових летова за аеродром није захтјевно.

Напомињемо да су сви показатељи у вези са бројем авио-операција искључиво зависни од планова авио-компанија, које уводе мањи или већи број летова у зависности од самосталне процјене да ли ће нека дестинација бити профитабилна, или не. Значи, аеродром не може самостално утицати на отварање било које линије, а од броја линија и у вези са истим од броја превезених путника од стране компанија директно му зависи приход.

Директни утицај аеродрома на компанију може бити кроз смањење цијене и подизањем квалитета и обима својих услуга, или кроз субвенционисање линије.

Индиректни утицај је константно представљање авио превозницима потенцијала нашег тржишта, као и анимирање туристичких агенција за организацију аранжмана са укљученим авио-превозом.

Реализовани путнички саобраћај у 2020. години по компанијама и у поређењу са саобраћајем у 2019. Години

2019-2020																				
Путнички саобраћај																				
	RYANAIR				AIR SERBIA				ЧАРТЕР ЛЕТОВИ				ОСТАЛИ ЛЕТОВИ				УКУПНО			
	2019		2020		2019		2020		2019		2020		2019		2020		2019	2019	2020	2020
	ЛЕТ	ПУТ	ЛЕТ	ПУТ	ЛЕТ	ПУТ	ЛЕТ	ПУТ	ЛЕТ	ПУТ	ЛЕТ	ПУТ	ЛЕТ	ПУТ	ЛЕТ	ПУТ	ЛЕТ	ПУТ	ЛЕТ	ПУТ
ЈАН	54	7839	72	10626	26	846	20	829	0	0	0	0	38	154	76	83	118	8839	168	11538
ФЕБ	46	6939	84	13207	16	580	24	769	0	0	0	0	60	286	70	103	122	7805	178	14079
МАР	54	8753	52	6080	22	784	12	323	0	0	0	0	100	425	58	53	176	9962	122	6456
АПР	68	11017	0	0	42	1630	0	0	0	0	0	0	171	116	56	19	281	12763	56	19
МАЈ	70	10909	0	0	42	1731	0	0	0	0	0	0	135	140	55	265	247	12780	55	265
ЈУН	70	10672	0	0	44	2062	16	489	12	1312	0	0	168	144	59	132	294	14190	75	621
ЈУЛ	72	11692	0	0	44	2372	20	582	20	2880	6	794	162	129	104	43	298	17073	130	1419
АВГ	68	10456	36	1666	44	2461	18	774	16	1958	6	1051	128	101	105	145	256	14976	165	3636
СЕП	62	9541	0	0	42	2021	16	527	8	824	6	808	94	98	111	247	206	12484	133	1582
ОКТ	68	11241	4	565	44	1786	16	427	0	0	0	0	124	147	82	81	236	13174	102	1073
НОВ	70	11303	18	1306	24	935	12	263	0	0	0	0	84	116	54	60	178	12354	84	1629
ДЕЦ	82	12158	14	1210	26	1143	10	197	0	0	0	0	58	295	161	180	166	13596	185	1587
УК	784	122520	280	34660	416	18351	164	5180	56	6974	18	2653	1322	2151	991	1411	2578	149996	1453	43904

\*Остали: некомерцијални летови, школски летови, спортски летови, санитарни летови, војни летови, летови хеликоптера и Авио сервиса Републике Српске.

## 2. Робни саобраћај - карго

Уз путнички саобраћај, на авионима Air Serbia-е имамо и свакодневну допрему карго пошиљки. Одлазни карго се не обавља. У долазним карго пошиљкама најзаступљенија је медицинска опрема, лијекови и електроника.

У 2020. години смо имали укупно 9886 карго пошиљки у увозу, у тежини од 117.607 kg. У односу на претходну годину остварен је већи број пошиљки уз већу тежину, јер су у највећој мјери стизале хуманитарне пошиљке условљене пандемијом КОВИД 19.

	2019.		2020.	
	Број пошиљки	kg	Број пошиљки	Kg
<b>ЈАН</b>	24	341	20	341
<b>ФЕБРУАР</b>	21	199	45	199
<b>МАРТ</b>	75	741	29	741
<b>АПРИЛ</b>	53	700	8567	700
<b>МАЈ</b>	15	286	888	286
<b>ЈУН</b>	42	607	17	607
<b>ЈУЛ</b>	32	304	10	304
<b>АВГУСТ</b>	42	707	9	707
<b>СЕПТЕМБАР</b>	50	814	11	814
<b>ОКТОБАР</b>	22	443	48	443
<b>НОВЕМБАР</b>	37	352	16	352
<b>ДЕЦЕМБАР</b>	36	322	16	322
<b>Σ</b>	<b>449</b>	<b>5.816</b>	<b>9886</b>	<b>117.607</b>

Развој карга је један од стратешких циљева аеродрома Бања Лука.

У 2017. години је започета изградња карго складишта, из средстава зајма Инвестиционо развојне банке Републике Српске. Уговорена вриједност радова је 1.352.818,33 КМ, а уговор је потписан са компанијом ДЕЛТА МД д.о.о., Бања Лука.

Међутим, већ након извршених радова подизања армирано-бетонске конструкције, Урбанистичко-грађевинска и еколошка инспекција Републике Српске издаје Рјешење о забрани извођења радова због неусклађености изведене конструкције са издатим Одобрењем за грађење и са главним пројектом. У току 2020. године интензивирани су радови на довршетку објекта. У 2021. години објекат ће бити стављен у функцију заједно са припадајућом опремом.

### **III ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА**

Предузеће је у 2020. години остварило укупне приходе у износу од 3.944.660,00 КМ. Укупни расходи су износили 4.201.702,00 КМ, што значи да је предузеће остварило пословни губитак у износу од 257.042,00 КМ.

#### **3. Приходи**

Укупни приходи у 2020. години у износу од 3.944.660,00 КМ мањи су за 34,14% у односу на приходе остварене у 2019. години (5.989.193,00 КМ у 2019).

Остварени приходи су мањи у односу на планиране због пандемије КОВИД 19 и обуставе авио саобраћаја.

У односу на планиране приходе остварење је 96,00 %. Мање су остварени приходи по основу продаје млазног горива, течности за одлеђивање, услуга авио-опслуживања и карга. Највеће одступање у односу на план је на позицији прихода од продаје млазног горива и аеродромске таксе, јер је у зимској сезони и поред најављених летова дошло до њихове обуставе.

У односу на остварене приходе у 2019. години сви приходи биљеже смањење, а највеће апсолутно смањење је на приходима од продаје млазног горива у износу од 1.808.958,00 КМ.

Овако значајно смањење свих властитих прихода условљено је првенствено обуставом саобраћаја RYANAIR-а, услед чега се значајно смањио број летова и путника.

У поређењу са претходном годином најизраженије је смањење прихода по основу продаје роба 1.942.598,00 КМ (34,14%), као и по основу аеродромске таксе која се наплаћује по одлазећим путницима и мања је у односу на претходну годину за 70,55%. Услуге авио-опслуживања су у мањем паду 29,41% из разлога што је укупан број летова у мањем паду од укупног броја путника.

Приход по основу субвенције је дозначен у износу од 1.900.000,00 КМ и у укупним приходима учешће субвенције је 48,17% (31 % у 2019. години).

На приходовном конту 652 књижен је приход од амортизације полетно слетне стазе у износу од КМ 75.000 (санација рађена по основу донације Владе Републике Српске).

#### **4. Расходи**

Расходи су у 2020. години остварени у износу од 4.201.702,00 КМ, што је у односу на планиране укупне расходе више за 3,36%. У односу на претходну годину укупни расходи су мањи за 29,70%. Највеће учешће у укупним расходима имају расходи по основу бруто зарада и накнада запослених 35,40%, затим расходи по основу набавке млазног горива 20,65%, расходи по основу амортизације 14,70%, те затезне камате 7,64%.

У односу на планиране расходе, највеће одступање је на бруто накнадама запослених због ванредних исплата које су успиједиле због отказа запослених, смртог случаја радника и других непланираних исплата накнада а чија исплата је предвиђена Колективним уговором.

Због наведених разлога дошло је и до повећања укупних расхода на овој позицији у односу на претходну годину. Расходи по основу зарада нису повећани. Број укупно запослених радника на крају године задржан је на истом нивоу.

У односу на планиране расходе било је одступања и на расходима по основу набавке млазног горива, те по основу исплате затезних камата, текућег и инвестиционог одржавања основних средстава и расхода по основу електронске контроле одлазећих путника.

И поред рационалног трошења средстава и уштеда у току године, због обуставе саобраћаја и мањег остварења прихода у односу на план те одређеног остварења расхода изнад планираних и судске пресуде, дошло је до негативног финансијског резултата.

У односу на претходну годину готово сви расходи су мање остварени, осим расхода који су проистекли из судских пресуда.

- **Конта групе 520** – бруто плате запослених за 2020. годину износиле су укупно 1.230.763,00 КМ и мање су у односу на претходну годину за 0,13% (1.232.393,00 КМ у 2019.).

- **Конта групе 529** – бруто накнаде запослених за 2020. годину износиле су укупно 256.436,00 КМ и веће су у односу на претходну годину за 26,86% због ванредних исплата у току године.

- **Конта групе 501** – расходи везани за набавку роба за даљу продају (трговина, угоститељство, млазно гориво и течност за одлеђивање) пратили су пропорционално приходовну страну и исти су у најзначајном паду 33,83%, односно мањи су за 1.797.542,00 КМ.

- **Конта групе 512** – трошкови материјала и режијског материјала мањи су у односу на претходну годину за 35,21% због уштеде. На овој групи конта највећи износ је трошак текућег и инвестиционог одржавања и трошак режијског материјала.

- **Конта групе 513** – трошкови горива и енергије мањи су у односу на претходну годину за 26,57% (сви трошкови набавка дизел горива и лож уља као и потрошња електричне енергије мањи су у односу на претходну годину).

- **Конта групе 531** – трошкови транспортних услуга су већи за 29,47% из разлога што су накнадно пристигле фактуре за читаво друго полугодиште 2019. године по основу трошкова електронског система контроле одлазећих путника (MB Aviation SAS) у укупном износу од 38.501,44 КМ и теретили су расходе 2020. године.

- **Конта групе 532** – трошкови услуга одржавања већи су у односу на претходну годину за 20,59% због већих трошкова услуга текућег и инвестиционог одржавања (одржавање ватрогасних возила, службених возила и радних машина аеродрома).

- **Конта групе 539** – трошкови осталих услуга мањи су за 17,54% у односу на претходну годину, а обухватају трошкове шпедитерских, комуналних и осталих услуга, те трошкове по основу уговора о дјелу.

- **Конта групе 540** – трошкови амортизације су повећани у односу на претходну годину за 9,65% и износе 617.560,00 КМ. Амортизација у износу од 50.859,00 КМ односи се на нематеријална улагања, а износ од 566.701,00 КМ на амортизацију грађевинских објеката и опреме.

- **Кonto групе 550** – трошкови непроизводних услуга обухватају стручно образовање и литературу, трошкове сертификација радника у школским центрима, нотарске, адвокатске и услуге ревизије, те услуге испитивања квалитета млазног горива и тачности за одлеђивање. У односу на претходну годину мање су за 40,70%.

- **Кonto групе 551** – трошкови репрезентације и угоститељских услуга, осигурања и платног промета смањени су за 56,90% у односу на претходну годину.

- **Конта групе 555** – накнаде и таксе се односе на накнаде за воду, шуме, противпожарну заштиту, републичку таксу за фирму, царинске дацбине и укупно су у односу на претходну годину мањи за 7,73%.

- **Конта групе 561** – расходи по основу камата су већи у односу на претходну годину за 13,38%. Расходи по основу камете на зајам одобрен од Инвестиционо развојне банке Републике Српске мањи су из разлога продужења грејс периода и одобреног мораторијума на кредит, али су повећани трошкови затезних камата по судским пресудама. Трошкови судских спорова повећали су и износ осталих расхода на групи 57.

У ванбилансној евиденцији на дан 31.12.2020. године налази се банкарска гаранција у износу од 1.481.985,00 КМ и заложена покретна имовина укупне вриједности 4.850.000,00 КМ.

У укупним расходима највеће учешће имају расходи по основу бруто плата и накнада запослених 35,40%, затим расходи набавке млазног горива 20,65%, расходи по основу амортизације 14,70% и финансијски расходи (камата на кредите, затезне камате по судским споровима и остали финансијски расходи) 10,12%.

**Остварени и планирани приходи за 2020. годину у поређењу са 2019. Годином**

Кonto	Опис	Остварење 2019.	План 2020.	Остварење 2020.	Остварење 2020/ План 2020*100	Остварење 2020/ Остварење 2019*100
601	Трговина	108.711,00	48.000,00	43.586,00	90,80	40,09
	Продаја млазног горива и авио бензина	2.737.744,00	1.055.000,00	928.785,00	88,04	33,93
	Бифе	91.117,00	35.000,00	30.170,00	86,20	33,11
	Продаја течности за одлеђивање	9.758,00	2.000,00	2.191,00	109,55	22,45
611	Паркинг, манипулативне услуге	86.281,00	41.000,00	34.813,00	84,91	40,35
	Услуге одлеђивања	200,00	2.000,00	0,00	0,00	0,00
	Аеродромска такса	499.301,00	180.000,00	147.046,00	81,69	29,45
	Карго	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
612	Услуге авио опслуживања (HANDLING, LANDING)	371.479,00	270.000,00	262.213,00	97,12	70,59
650	Субвенција из буџета Републике Српске	1.900.000,00	1.900.000,00	1.900.000,00	100,00	100,00
	Капитални грант	0,00	230.000,00	230.000,00	100,00	
	Субвенција због пандемије	0,00	106.674,00	106.786,00	100,10	
651	Закуп пословног простора и рекламе	104.386,00	130.000,00	124.832,00	96,02	119,59
652	Приходи од амортизација и донација	75.000,00	75.000,00	75.000,00	100,00	100,00
655	Приходи од здравственог фонда- рефундација	3.645,00	8.000,00	26.631,00	332,89	730,62
661	Камата по виђењу	935,00	800,00	0,00	0,00	0,00
679	Остали непоменути приходи	637,00	16.526,00	32.607,00	197,31	5.118,84
<b>УКУПНО ПРИХОДИ</b>		<b>5.989.194,00</b>	<b>4.100.000,00</b>	<b>3.944.660,00</b>	<b>96,21</b>	<b>65,86</b>



Остварени и планирани расходи за 2020. годину у поређењу са 2019. Годином

Кonto	Опис	Остварење 2019.	План 2020.	Остварење 2020.	Остварење 2020/ План 2020*100	Остварење 2020/ Остварење 2019*100
501	Трговина	98.384	40.000	39.239	98,10	39,88
	Млазно гориво и авио бензин	2.580.758	840.000	867.852	103,32	33,63
	Течност за одлеђивање	9.741	0	2.191		22,49
	Ватрогасно пјенило	338	4.000	1.557	38,93	460,65
	Бифе	27.157	10.000	7.999	79,99	29,45
512	Остали режијски материјал	35.197	32.000	34.009	106,28	96,62
	Радна одијела	31.599	6.700	6.689	99,84	21,17
	Текуће одржавање	56.028	35.000	37.271	106,49	66,52
	Канцеларијски материјал	5.016	7.000	4.151	59,30	82,76
	Остало (уреа)	2.936	0	0	0,00	0,00
513	Гориво и лож уље	73.780	60.000	50.764	84,61	68,80
	Електрична енергија	30.687	24.000	28.904	120,43	94,19
520	Трошкови бруто зарада	1.232.393	1.240.000	1.230.762	99,26	99,87
521	Бруто накнаде зарада	202.138	205.000	256.436	125,09	126,86
529	Путни трошак за службени пут	54.679	23.000	18.873	82,06	34,52
522	Накнаде за чланове надзорног одбора и одбора за ревизију (бруто)	50.481	50.000	51.139	102,28	101,30
531	Трошак превоза-Ryanair	4.497	7.000	11.350	162,14	252,39
	Телефон	19.401	18.000	19.688	109,38	101,48
	Сита-интернет	18.117	22.000	15.776	71,71	87,08
	Пошта	5.303	3.000	3.045	101,50	57,42
	DCS-елек. сис. конт. Одл. Пут.- MB Aviation	55.230	65.800	82.913	126,01	150,12
532	Текуће и инв. одржавање осн. Средства	65.994	55.000	79.581	144,69	120,59
533	Трошкови закупнина	11	8.800	7.636	86,77	69418,18
535	Реклама, огласи	3.253	4.000	10.560	264,00	324,62
539	Комуналне услуге	12.713	10.200	12.983	127,28	102,12
	Трошкови смјештаја-Ryanair	0	28.000	25.062	89,51	
	Производне услуге по уговору о дјелу	47.463	44.000	42.730	97,11	90,03
	Остале услуге	128.366	70.000	74.701	106,72	58,19
540	Амортизација	563.187	600.000	617.560	102,93	109,65
541	Трошкови резервисања	0	0	0	0,00	0,00
550	Трошкови здравствених услуга	695	500	1.412	282,40	203,17
	Инт. услуге непр. услуге	38.168	18.800	19.985	106,30	52,36
	Стручно образовање и литература	21.677	20.000	14.499	72,50	66,89
	Трошкови ревизије и непроизводних услуга	0	5.100	0	0,00	0,00
551	Репрезентација(угоститељске усл. и поклони)	30.776	25.000	13.265	53,06	43,10
552	Осигурање	24.525	12.000	10.295	85,79	41,98
553	Трошак платног промета у земљи и ино.	18.019	10.500	9.808	93,41	54,43
554	Чланарине	843	800	1.001	125,13	118,74
555	Накнаде, таксе и царина	10.099	2.000	7.517	375,85	74,43
559	Таксе и трошкови оглашавања рег. возила зимска	31.986	14.000	13.504	96,46	42,22
560	Финансијски расходи из односа са повезаним правним лицима	1.564	2.000	1.971	98,55	126,02
561	Расходи камата по кредитима	368.430	105.000	101.994	97,14	27,68

	Затезне камате	4.793	294.000	321.177	109,24	6700,96
562	Негативне курсне разлике	24	100	166	166,00	691,67
579	Трошак судских спорова	7.192	36.000	37.074	102,98	515,49
	Отписи, несп. расходи, издаци за хум. здра.	3.369	6.700	6.613	98,70	196,29
<b>УКУПНО РАСХОДИ:</b>		<b>5.977.007</b>	<b>4.065.000</b>	<b>4.201.702</b>	103,36	70,30
<b>ФИНАНСИЈСКИ РЕЗУЛТАТ</b>				<b>-257.042</b>		

#### IV ПОСЛОВНИ СЕГМЕНТИ ПРЕДУЗЕЋА

Пословни сегменти Предузећа по којима се могу пратити остварени приходи и расходи су организационе јединице:

- Бифе
- Киоск
- Пословна јединица „Складиште млазног горива“
- Одјељење за прихват и отпрему ваздухоплова, путника, пртљага и робе
- Реферат карга и поште

#### V ОТКУП СОПСТВЕНИХ АКЦИЈА

„Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука су поступајући по судској пресуди, дана 02.07.2020. године извршили плаћање главног дуга тужиоцу OAIФ Opportunity Fund у износу од 549.002,67 КМ са припадајућим затезним каматама и трошковима поступка и жалбе. Наредни дан 03.07.2020. године, извршен је пренос акција у Централном регистру хартија од вриједности, чиме су „Аеродроми Републике Српске“ стекли 930.513 сопствених акција са процентуалним учешћем од 9,19% у укупним акцијама Друштва.

У 2021. години на основу процјене вриједности акцијског капитала Скупштина акционара је усвојила Одлуку о продаји (отуђењу) сопствених акција и оне се налазе на слободном тржишту Бањалучке берзе.

## VI ПОКАЗАТЕЉИ УСПЈЕШНОСТИ ПОСЛОВАЊА

### Економичност:

		2020	2019	2018
Екон. укупног посл.	$= \frac{\text{Укупни приходи}}{\text{Укупни расходи}}$	0,94	1,00	1,00
Екон. посл. актив.	$= \frac{\text{Пословни приходи}}{\text{Пословни расходи}}$	1,05	1,07	1,10

### Ликвидност:

- Коефицијент текуће ликвидности (КТЛ) је однос између текуће активе (обртних средстава) и текућих обавеза

		2020	2019	2018
КТЛ	$= \frac{\text{Краткор. имовина}}{\text{Краткор. обавезе}}$	0,51	1,04	1.32

- Коефицијент убрзане ликвидности (КУЛ) показује да ли су и колико текуће обавезе покривене брзо уновчивом активом

		2020	2019	2018
КУЛ	$= \frac{\text{Краткор. имовина - залихе}}{\text{Краткор. обавезе}}$	0,51	1,49	2,19

Низак коефицијент текуће и убрзане ликвидности указују на изражену неликвидност Предузећа у 2020. години.

### Солвентност:

- Солвентност је способност предузећа да у року удовољи својим обавезама, односно да новчаним средствима подмири у року своје новчане обавезе. Солвентност - платежна способност се може изразити коефицијентом:

		2020	2019	2018
С	$= \frac{\text{Расположива новчана ср.}}{\text{Доспјеле новчане обавезе}}$	0,26	1,94	0,94

## ***Ризик остварења резултата редовне активности и доња тачка рентабилности***

Маржа покрића нам показује износ средстава који је произашао из пословних активности након покрића варијабилних расхода, и који даље служи за покриће фиксних и претежно фиксних расхода, као и нето расхода финансирања. Рацио марже у 2020. години износио је 0,49 (у 2019. години 0,36). Ово је показатељ искориштености марже покрића у пословним приходима и пожељнија је виша вриједност. У 2020. години остварен је пословни добитак у износу од 179.151,00 КМ, међутим то није било довољно да се покрију трошкови камата, те је остварен губитак редовне активности у износу од 246.133,00 КМ.

Рацио покривености трошкова камата у 2020. години је 0,42, што значи да је остварени пословни добитак у износу од 179.151, 00 КМ био довољан само за покриће 42% трошкова камата, што је и довело до негативног резултата редовне активности у овој години.

Рацио пословног ризика ставља у однос остварену маржу покрића и остварени пословни добитак. Пожељна је што нижа вриједност овог индикатора, чиме је и нижи ризик остварења позитивног пословног резултата. У 2020. години износи 10,79 (2019. године 5,46).

Рацио финансијског ризика ставља у однос пословни добитак/губитак и добитак/губитак редовне активности. У 2020. години овај рацио је негативан (-0,73) јер је остварен пословни губитак редовне активности. У 2019. години износио је 17,91.

Рацио укупног ризика представља ризик остварења позитивног укупног резултата и пожељно је да је овај рацио што нижи. Међутим, у 2020. години овај рацио је негативан и представља велики ризик остварења укупног позитивног резултата.

Доња тачка рентабилности или праг рентабилности је она тачка у којој се приходи предузећа изједначавају са његовим расходима, тако да је резултат пословања једнак нули (неутрални резултат пословања). Потребан пословни приход за остварење неутралног резултата редовне активности узима у обзир и расходе финансирања, те је евидентно да је у 2020. години потребан виши приход да би се то постигло. Проценат искоришћења пословног прихода за остварење неутралног пословног резултата у 2020. години је доста висок 90,73% (у 2019. години 81,69%). Пожељно је да је овај ризик што нижи, јер би то значило да је већи остатак прихода којим се могу покривати трошкови финансирања и остали трошкови, те остварити већи ниво нето добитка.

### ***Рентабилност***

Стопа нето/бруто приноса на укупан капитал показује прилично високу нерентабилност, с обзиром да је остварени губитак увећан за расходе камата изразито низак у односу на вриједност имовине са којом предузеће располаже и износи свега 1,07%.

Стопа нето приноса на инвестирани капитал је такође ниска 1,39% (3,01% у 2019.) и показује рентабилност инвестираниог капитала који је једнак укупном капиталу увећаном за дугорочне обавезе.

Рентабилност сопственог капитала у 2020. години износи 2,96% (6,65% у 2019.), док је рентабилност основног капитала 1,66% (3,82% у 2019.).

Стављањем у однос нето добитка/губитка са просјечним бројем акција изван предузећа 10.125.725, добијамо зараду по једној акцији која је у 2020. години негативна и износи – 0,025355 КМ, у 2019. години је износила 0,001204 КМ, а у 2018. 0,000631 КМ.

## **Финансијска стабилност**

Рацио финансијске стабилности у 2020. години је био изнад 1 што значи да се дио сталне имовине финансирао из краткорочних обавеза, што не даје финансијску стабилност Предузећу. Стална имовина би тррбала бити финансирана искључиво дугорочним изворима финансирања. У нашем случају дугорочно везана имовина је већа од трајног капитала и дугорочних обавеза, па с тога Предузеће има недостајући капитал у 2020. години.

## **Задуженост**

Стопе задужености у 2020. години, као и у претходним годинама од момента подизања зајма у износу од 7.000.000,00 КМ увећаног за камату, су изразито високе. Стопа односа задужења и капитала износи 181,78% и приказује да су обавезе Предузећа много више од капитала којим Предузеће располаже.

Стопа задужености укупне пасиве показује колико је имовине Предузећа финансирано из позајмљених извора средстава. Проценат од 73,98% у 2020. години (74,09% у 2019. години) говори да се Предузеће више ослања на позајмљене него на капиталне изворе средстава.

## **VII УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА**

### **Циљеви управљања финансијским ризицима**

Пословање Предузећа изложено је различитим финансијским ризицима, првенствено кредитном ризику и ризику ликвидности. Управљање финансијским ризицима усмјерено је на минимизирање потенцијалних негативних ефеката на финансијске перформансе Предузећа у условима непредвидивости кретања на финансијским тржиштима. Предузеће не користи финансијске инструменте заштите од ефеката финансијских ризика на пословање обзиром да такви инструменти нису у широј употреби и не постоји организовано тржиште ових инструмената.

### **Кредитни ризик**

Кредитни ризик је ризик да дужници неће бити у могућности да дуговања према Предузећу измире у потпуности и на вријеме, што би могло довести до финансијског губитка Предузећа. Кредитни ризик обухвата дугорочне финансијске пласмане, краткорочне финансијске пласмане и потраживања. Предузеће нема значајну концентрацију кредитног ризика, с обзиром да се пласмани и његова потраживања односе на већи број купаца.

### **Ризик ликвидности**

Руководство Предузећа управља ризиком ликвидности на начин који му обезбјеђује да у сваком тренутку испуњава своје обавезе. Ризиком ликвидности се управља одржавањем одговарајућих новчаних резерви, праћењем планираних и стварних новчаних токова и одржавањем адекватног односа доспјећа финансијских средстава и обавеза.

## **Валутни ризик**

Валутни ризик је врста финансијског ризика који произилази из потенцијалне промјене девизног курса једне валуте у односу на другу. Предузеће у оствареним приходима има значајно учешће од продаје робе на страном тржишту, међутим сва потраживања су исказана у ЕУР који у Босни и Херцеговини има фиксан курс и на тај начин се елиминише валутни ризик у пословању.

## **Управљање ризиком капитала**

Управљање ризиком капитала служи руководству да очува могућност пословања по принципу сталности пословања, истовремено максимирајући приносе власницима и другим интересним странама путем оптимизације односа дуга и капитала.

## **Порески ризици**

Република Српска и Босна и Херцеговина имају више закона који регулишу област пореза (порез на додату вриједност, порез на добит, порез на плате и други порези). Често постоје различита мишљења међу државним министарствима и организацијама везано за правну интерпретацију законских одредби, што може довести до неизвјесности и сукоба интереса. Пореске пријаве, заједно са другим областима законског регулисања (царинске и девизне контроле) предмет су контроле од више овлашћених органа којима је законом омогућено прописивање јако строгих казни и камата. Тумачење пореских закона од стране пореских власти у односу на трансакције и активности Предузећа може се разликовати од тумачења руководства, што може узроковати Предузећу додатни износ пореза, казни и камата.

## VIII РАДНА СНАГА

У циљу рационалног коришћења људских ресурса одређени број радника у оквиру редовног радног времена распоређен је на више радних мјеста. Овакво стање коришћења људских ресурса може егзистирати до знатнијег повећања физичког обима саобраћаја.

Запослени према степену стручног образовања:

		Укупно	Жене
1.	Укупно (2 до 11)	75	33
2.	Доктори наука		
3.	Магистри		
4.	Висока стручна спрема	20	11
5.	Виша стручна спрема	4	2
6.	Средња стручна спрема	30	18
7.	Нижа стручна спрема	15	1
8.	Висококвалификован	4	
9.	Квалификован		
10.	Полуквалификован		
11.	Неквалификован	2	1

У укупном броју радника налази се пет приправника са Високим стручним спремом који су примљени на годину дана у складу са програмом запошљавања посредством Завода за запошљавање Републике Српске.

Ако број радника који је радио у 2020. години и њихову квалификациону структуру доведемо у везу са ICAO стандардима и законима који регулишу област цивилне ваздушне пловидбе, а посебно након увођења летова RYANAIR-а, уочава се да је у Предузећу неопходно запослити одређени број радника у неколико сектора, а како би се достигли одређени стандарди и како бисмо били у могућности да обављамо дјелатност у складу са процедурама и препорукама ICAO-а.

## IX ИНВЕСТИЦИОНИ ПРОГРАМ

РЕДНИ БРОЈ	ИНВЕСТИЦИЈЕ	ПЛАН 2020.	ИЗВРШЕЊЕ 2020.
1.	Карго објект површине 900 м2	1.156.255	1.114.085
2.	Проширење пристанишне зграде (одлазни и долазни дио)	694.655	605.313
3.	* Санација оштећења на платформи и маневарским површинама	2.100.000	0
4.	Намјештај за канцеларије у карго објекту	50.000	0
5.	Пројекат реконструкције економске зграде	6.000	0
6.	Набавка машине за чишћење	10.000	0
УКУПНА ИНВЕСТИЦИОНА УЛАГАЊА		4.016.910	1.719.398

У односу на планиране инвестиције, у току године реализована су највећим дијелом средства планирана за изградњу Карго објекта и за проширење пристанишне зграде, а које су у току 2021. године и завршене. Преостале планиране инвестиције су преусмјерне за реализацију у 2021. годину, што је и дефинисано Планом пословања за 2021. годину.

У току 2020. године извршено је повећање нематеријалне имовине које се односи на инсталацију помоћних евиденција у књиговодству у износу од 1.500,00 КМ и на пројекат за санацију аеродромских површина у износу од 5.950,00 КМ.

У изградњу грађевинских објеката уложено је 1.114.085,00 КМ за изградњу складишног објекта за потребе карго – теретног саобраћаја и 605.312,65 КМ за проширење аеродромске зграде. За набавку опреме уложено је укупно 225.003,00 КМ. Набављено је једно вучно возила на електрични погон и вентилатори за хлађење стајног трапа.

На основу наведених улагања у току 2020. године дошло је до повећања набавне вриједности сталне имовине у износу од 1.950.334,00 КМ.

Средства у припреми на дан 31.12.2020. године износе укупно 4.104.229,49 КМ и односе се највећим дијелом на грађевинске објекте у припреми заједно са припадајућом опремом, те нематеријална улагања у припреми из ранијег периода (пројектна документација зграде Аеродрома која још није реализована и имовина пренесена из „Аеродрома Требиње“ а.д. Требиње).

На покретној имовини Предузећа засновано је заложно право укупне вриједности 4.850.000,00 КМ, на име обезбјеђења наплате потраживања у корист Фонда за развој и запошљавање Републике Српске по Уговору о зајму број 001-01-15/3-00028-16 од 14.09.2016. године. Ради обезбјеђења зајма 27.09.2016. потписан је Уговор о уступању потраживања између Аеродрома РС, као уступаоца потраживања, Инвестиционо развојне банке РС, као примаоца потраживања и Министарства саобраћаја и веза Републике Српске. Инструменти обезбјеђења Уговора о зајму су поред мјеница и Уговора о цесији и упис заложног права на опрему која је предмет набавке из средстава зајма у минималном износу од 4.850.000,00 КМ, а у корист Фонда за развој и запошљавање Републике Српске.



## **Х ПРОДУЖЕЊЕ ПОТВРДЕ АЕРОДРОМСКОГ ОПЕРАТОРА МЕЂУНАРОДНОГ АЕРОДРОМА БАЊА ЛУКА**

Након што су се „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука обратили БХДЦА, захтјевом за продужење Потврде аеродромског оператора Аеродрома Бања Лука, именована је комисија од стране Дирекције за цивилно ваздухопловство БиХ која је извршила поступак утврђивања испуњености услова за продужење Потврде.

На основу спроведене оперативне инспекције и анализе документације, сачињен је Извјештај о утврђивању испуњености услова у циљу продужења Потврде број: 3-3-29-2-УП1-357-4/20 од 25.09.2020. године, те је утврђено да су испуњени услови из члана 38. Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине, Правилника о условима и начину издавања потврде аеродромског оператора и Правилника о аеродромима.

У складу са горе наведеним, а поступајући у складу са чланом 39. тачка д) Правилника о условима и начину издавања потврде аеродромског оператора вршилац дужности генералног директора Дирекције за цивилно ваздухопловство је донио Рјешење број 3-3-29-2-УП1-357-4/20 од 24.09.2020. године којим се утврђује да „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука испуњавају услове за продужење Потврде аеродромског оператора за јавну употребу Аеродрома Бања Лука и да се се иста издаје на **неограничен временски период**.

У истом документу наложено је да „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука сачине План мјера и активности (Акциони план) за отклањање неусаглашености и исти достави Дирекцији за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине на одобрење и праћење реализације.

Поред горе наведеног Рјешења, а у складу са истим, Дирекција за цивилно ваздухопловство БиХ „Аеродромима Републике Српске“ а.д. Бања Лука издала је следеће документе:

- **Потврду за аеродром за јавну употребу бр. Е-7-А-004**
- **Одобрење аеродромског приручника, број: 3-3-29-2-УП1-357-6/20**
- **Спецификацију услова за коришћење аеродрома, број: 3-3-29-2-УП1-357-5/20**

## **ХИ ПОВЕЗАНА ПРАВНА ЛИЦА**

Повезано правно лице је „ARS TOURS“ д.о.о. Бања Лука чији је оснивач предузеће „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука са учешћем у капиталу у износу од 25.000,00 КМ. У току 2020. године са повезаним правним лицем обављене су следеће трансакције:

- Потраживања од купаца у износу од 46.037,00 КМ
- Потраживања по основу позајмица у износу од 20.000,00 КМ
- Трошкови услуга у укупном износу од 1.970,00 КМ.

Предузеће „ARS TOURS“ д.о.о. Бања Лука је у претходној години пословало са великим потешкоћама због обуставе саобраћаја. Укупно остварени приходи Предузећа су били 46.014,00 КМ, што је за 45,13% мање у односу на претходну годину (83.863,00 КМ у 2019.) Укупно остварени расходи су остварени у износу од 56.765,00 КМ (92.602,00 КМ у 2019.). Предузеће је пословало са губитком у износу од 10.751,00 КМ.

## ХП ШКОЛСКИ ЦЕНТАР

Центар за обуку стручног особља Аеродрома Бања Лука у току 2020. године провео је следеће активности:

- У периоду од 18.-19.02.2020. године проведена је обука из области безбједности – КД преглед особа (путника) и ствари (ручног пртљага)-Модул 3 и КД преглед одвојеног пртљага Модул 4, на Аеродрому Бања Лука, обнова знања

Бр	Вријеме извођења обуке	Профил обучавања	Приступило кандидата	Задовољило кандидата	Није задовољило
1.	18.-19.02.2020.	КД преглед особа (путника) и ствари (ручног пртљага)- Модул 3	14	14	0
2.	18.-19.02.2020.	КД преглед одвојеног пртљага Модул 4	14	14	0

- У периоду од 17.02.2020.-20.02.2020. и 03.03.2020. године проведена је обука – Свијест о безбједности - Модул 1, на Аеродрому Бања Лука, стицање знања

Бр	Вријеме извођења обуке	Профил обучавања	Приступило кандидата	Задовољило кандидата	Није задовољило
1.	17.02.2020.	Свијест о безбједности, Модул 1	54	54	0
2.	03.03.2020.	Свијест о безбједности, Модул 1	4	4	0

- У периоду од 28-29.08.2020.године проведена је обука у Ватрогасној бригади Лазарево, Бања Лука из домена спасилачко ватрогасне службе (СВС), обнова знања

Бр	Вријеме извођења обуке	Профил обучавања	Приступило кандидата	Задовољило кандидата	Није задовољило
1.	28-29.08.2020.	спасилачко ватрогасне службе (СВС)	30	30	0

- У периоду од 28-29.08.2020.године проведена је обука из домена помоћно ватрогасно особље (ПВО), на Аеродрому Бања Лука, обнова знања

Бр	Вријеме извођења обуке	Профил обучавања	Пристиупило кандидата	Задовољило кандидата	Није задовољило
1.	28-29.08.2020.	помоћно ватрогасно особље (ПВО)	30	30	0

- У периоду од 24-25.11.2020.године проведена је обука одлеђивање/заштита од залеђивања, на Аеродрому Бања Лука, обнова знања

Бр	Вријеме извођења обуке	Профил обучавања	Пристиупило кандидата	Задовољило кандидата	Није задовољило
1.	24-25.11.2020.	Возач возила de-icing DI-L10	5	5	0
2.	24-25.11.2020.	De-icing оператер DI-L20	6	6	0
3.	24-25.11.2020.	Супервизор de/anti-icing DI-L30	2	2	0
4.	24-25.11.2020.	Pre-Post de-icing DI-L30B	6	6	0

#### УКУПНО КАНДИДАТА

		Пристиупило кандидата	Задовољило кандидата	Није задовољило кандидата
1.	Стицање знања	58	58	0
2.	Обнова знања	107	107	0
<b>УКУПНО 165 кандидата</b>				

- Стручни надзор над Центром за обуку Аеродрома Бања Лука од стране Дирекције за цивилно ваздухопловство БиХ (БХДЦА) извршен је дана 22.12.2020. године.

### **XIII Безбједност ваздушне пловидбе – Safety**

У 2020. години није било већих безбједносних инцидената на Аеродрому Бања Лука, а обављене су следеће активности:

- Забиљежена су четири догађаја и неколико ризика без веће материјалне штете или других посљедица. Сви догађаји и ризици су третирани у складу са процедурама „SMS“ која се односи на извјештавање о догађају, анализу, процјену ризика и предузимање мјера ради ублажавања ризика односно свођења на прихватљиви ниво.
- Забиљежени су у шест наврата ризици који угрожавају безбједност ваздушне пловидбе:
  1. Оштећења бетонских површина на платформи, стазама за вожење и писти које стварају комаде бетона и каменчиће. Започете су корективне активности и припремљен је програм реконструкције, али радови нису почели.
  2. Пет пута пријављено је присуство паса на или у близини маневарских површина. Сваки пут смо позивали хигијеничарску службу која је хватала псе и одвозила у азил. Присутан је проблем војних капија и наше ограде гдје животиње могу да се провлаче.
- Сједнице Комитета безбједности ваздушне пловидбе (Safety Committee) су одржаване истовремено када и сједнице Комитета безбједности цивилног ваздухопловства (Security) Аеродрома Бања Лука јер су радили у истом саставу.
- На војном дијелу аеродрома завршена је реконструкција ограде периметра, али још увијек постоји ризик од уласка паса и ситних животиња у аеродромски комплекс на другим дијеловима.
- Источно од прага 17 ПСС обављено је крчење већег дијела растиња на војном дијелу, као и ободног канала на војном дијелу западно од ПСС.
- Отклањене су неусклађености утврђене током стручног надзора БХДЦА
- Ажуриран је Аеродромски приручник прије инспекције БХДЦА
- Одржана је парцијална вјежба хитне ситуације на Аеродрому Бања Лука.
- Одржана је радионица за СВС са практичним радом на полигону у сарадњи са БХДЦА на којој су учествовали и ватрогасци са свих аеродрома у БиХ.
- Обављен је интерни аудит у саобраћајној, техничкој, спасилачко-ватрогасној и медицинској служби.
- Сегмент безбједности ваздушне пловидбе на Аеродрому Бања Лука био је предмет стручног надзора од стране БХДЦА.
- Одобрена је нова кодирана карта размјера 1:25000 која је дистрибуирана организацијама и службама којих се тиче и на које се односи.

#### **XIV Служба безбједности - Security**

У 2020. години није било догађаја угрожавања безбједности цивилног ваздухопловства у смислу кризних ситуација изазваних актом незаконитог ометања.

У одјељење ФТО пребачен је један радник из саобраћаја након што је прошао обуке, укључен је у децембру у процес рада.

Иако није било инцидената, анализирањем мјесечних извјештаја интерне контроле безбједности, издвајају се следећи недостаци:

1. Не располажемо довољним бројем радника у обезбјеђењу. У 2019. години запослена су два радника, а у 2020. години само један радник. Иако је потребно најмање 12 радника, од чега 4 жене, тренутно располажемо са укупно 7 радника у ФТО, од којих је један шеф одјељења, а раде у турнусима 12-24-12-48, што значи да често имамо присутног само 1 (једног) извршиоца у смјени што је испод потребног минимума, јер морају да покрију најмање четири различите активности на различитим локацијама:
  - службени пролаз А,
  - КД преглед одвојеног пртљага рендгеном, (проблем са заглављивањем торби на траци пред рендгеном које радник обезбјеђења мора да одглављује),
  - Ручни преглед одвојеног пртљага (проблем комуникације са колегиницама са шалтера за регистрацију за упућивање путника на ручни преглед),
  - службени пролаз Б – капија,
  - провјера да ли су врата на гејтовима закључана када нису у употреби,
  - патролирање оградом периметра, око паркираних ваздухоплова, депоа горива, водне станице и прилазних свјетала и
  - надзор над приступном зоном путничком терминалу и паркингу аутомобила.

Сматрамо да је неопходно присуство најмање троје радника ФТО у току отворености аеродрома (од којих је једна жена) и најмање двоје ван отворености аеродрома. Тренутно, особље из саобраћајне службе испомаже рад службе обезбјеђења са једним извршиоцем обученим за КД контролу у смјени, али и то најчешће није изводиво због обавезе њиховог ангажовања у опслуживању ваздухоплова. Према постојећој систематизацији радних мјеста предвиђено је 12 (дванаест) извршиоца у ФТО, што сматрамо да је такође недовољан број.

2. Ограда периметра на многим мјестима је оштећена, па се провлаче животиње. Ограда око робног терминала у изградњи није адекватне висине.
3. Недостају нам уређаји за детекцију експлозива у течности и уређаји за детекцију трагова експлозива.
4. Не постоји систем видео надзора у зони наше одговорности за путнички терминал, платформу и ограду периметра.
5. Недостаје нам теренско возило за ефикаснији преглед ограде периметра.
6. Недостаје објект односно просторија за одлагање опасних предмета.
7. Радници обезбјеђења немају оружје које би се требало набавити уз претходно прибављање потребних овлашћења за свакога од њих из МУП-а и обезбјеђење адекватне касе и просторије за одлагање и чување оружја када није у употреби.

## **XV ЗНАЧАЈНИ ДОГАЂАЈИ У 2021. ГОДИНИ ДО ДАТУМА ПИСАЊА ИЗВЈЕШТАЈА О ПОСЛОВАЊУ ЗА 2020. ГОДИНУ**

Од краја пословне 2020. године до датума писања овог Извјештаја о пословању десили су се сљедећи значајни пословни догађаји:

- ❖ Потписан је уговор о сарадњи са авио-компанијом Wizz air, што је омогућило успостављање летова ка више европских дестинација. Поново се успостављају дестинације којима саобраћа компанија Ryanair, а успоставља се и нова линија за Тиват са авио-компанијом То Montenegro. Такође настављена је сарадња са компанијом Air Serbia на линији Бања Лука-Београд, те чартер летови за Анталију са компанијом Freebird. Од јуна мјесеца је почела нормализација саобраћаја уз поштовање и контролу мјера уласка путника у поједине земље ради заштите од болести КОВИД 19.
- ❖ Дана 10.06.2021. године Влада Републике Српске је донијела Одлуку којом овлашћује ЈП „Аутопутеви Републике Српске“ да у својству Инвеститора реализује капиталну инвестицију под називом „Изградња петље на ауто-путу Е-661 Градишка-Бања Лука за АЕРОДРОМ Бања Лука“, чиме би се обезбједила бржа и боља повезаност Аеродрома и Града Бања Лука, као и осталих градова у региону.
- ❖ Реализација Инвестиционог програма до момента писања овог извјештаја:
  - Завршени су радови на објекту складишта карго - теретног саобраћаја на аеродрому Бања Лука, као и опремање канцеларија намјештајем,
  - Завршени су радови на доградњи пристанишне зграде и реконструкцији дијела партерних површина на ваздушној страни.
- ❖ Друштво је ангажовало овлаштене процјенителије у циљу процјене вриједности основних средства (земљиште, грађевински објекти и опрема) у складу са Међународним стандардима и Рачуноводственом политиком Друштва.
- ❖ Сопствене акције Друштва које су стечене 03.07.2020. године, поступајући по судској пресуди, понуђене су на продају и тренутно се налазе на слободном тржишту Бањалучке берзе. Након анализе тржишне вриједности капитала од стране овлашћеног процјенитеља, донесена је Одлука о продаји (отуђењу) сопствених акција коју је усвојила Скупштина акционара.
- ❖ БиХ, Министарство комуникација и транспорта, Дирекција за цивилно ваздухопловство покренуло је парницу за накнаду штете против Друштва, на износ од 273.712,00 КМ. Исход судског спора је неизвјестан.

Од завршетка пословне године до дана предаје финансијских извјештаја, покренут је судски спор против Друштва од стране Министарства комуникација и транспорта у износу од 273.712,00 КМ, те осим наведеног није било других значајних догађаја који би захтјевали корекцију или додатна објелодањивања према одредбама IAS 10 „Догађаји након дана биланса“.

## **XVI ПРОЦЈЕНА ОЧЕКИВАНОГ БУДУЋЕГ РАЗВОЈА**

У наредном периоду очекује се нормализација саобраћаја, закључивање уговора са новим авио-компанијама и значајно повећање обима превезених путника.

Паралелно са тим неопходно је обезбедити адекватну инфраструктуру у погледу простора за пријем путника и манипулацију робом, набавку неопходне опреме за пријем већег броја ваздухоплова, запослити већи број радника неопходних за опслуживање путника и ваздухоплова, а у складу са повећањем обима саобраћаја. Потребно је извршити кадровску реорганизацију и сталну едукацију запослених. Са изградњом карго објекта створени су услови за развој робног авио-саобраћаја који ће се у наредном периоду интензивирати. Потребно је истражити тржиште и закључити уговоре за ову врсту посла. Неопходно је паралелно са развојем саобраћаја развијати нове комерцијалне садржаје који ће допринијети већем остварењу прихода.

Улагати у инфраструктурне пројекте у складу са планом инвестирања усвојеним годишњим и средњорочним планом пословања. Основни циљ пословања у наредном периоду је усмјеравање свих активности ка циљу пружања услуга са високом професионалношћу и пажљивим односом према корисницима услуга и свим заинтересованим странама на трошковно ефикасан начин уз постизање позитивног финансијског резултата. Развојем путничког и робног авио-саобраћаја подстиче се развој туризма и цјелокупан економски развој шире регије и Републике Српске.

## **XVII ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ**

Предузеће је у претходном периоду предузело низ активности на истраживању тржишта и презентовању услуга путем друштвених мрежа. Закључен је уговор са новом авио-компанијом и значајно проширен обим саобраћаја. Улажу се средства у маркетиншку презентацију услуга и побољшана је доступност информација корисницима услуга. Активно се тражи могућност сарадње са новим авио-компанијама као и укључивање у транспорт карго пошиљки и свјетски поштански „tracing sistem“.

## **XVIII ПРАВИЛА КОРПОРАТИВНОГ УПРАВЉАЊА**

У Предузећу су имплементирани Стандарди корпоративног управљања Републике Српске кроз основни акт Предузећа – Статут. У Статуту су јасно дефинисана права акционара на начин да су наведене надлежности Скупштине акционара, поступак сазивања Скупштине, објављивање одржавање сједнице Скупштине акционара, начин достављања материјала и само одлучивање на Скупштини. Права акционара су заштићена Статутом Предузећа и Законом о привредним друштвима Републике Српске. Акционари бирају чланове Надзорног одбора Предузећа на основу власничке структуре предузећа на начин да три члана Надзорног одбора предлажу Акцијски фонд и Фонд за реституцију Републике Српске, док преостала два члана Надзорног одбора предлажу акционари са најмање 5% учешћа у акцијама Предузећа. Предузеће врши јавно објављивање Плана пословања и Извјештаја о пословању, као и извјештаја независних ревизора. Дужности, права и одговорности чланова Управе и Надзорног одбора Предузећа су јасно дефинисане Статутом, као и сукоб интереса. Предузеће има Одбор за ревизију и Статутом су дефинисане његове надлежности, као и надлежности директора одјелења интерне ревизије.

# **XIX СУДСКИ СПОРОВИ на дан 31.12.2020. године**

<i>Пасивни спорови</i>						
	<i>Тужилац</i>	<i>Датум покретања</i>	<i>Основ спора</i>	<i>Фаза поступка</i>	<i>Вриједност туж. захтјева</i>	<i>Оцјена исхода</i>
1.	ЗИФ Полара инвест фонд а.д. Бања Лука	14.11.2016.	Несагласни акционар	Парница, у току другостепени поступак	215.387,10 КМ без камата	Неизвјесно
2.	Радник Предузећа	26.09.2018.	Накнада штете по основу повреде на раду	У току другостепени поступак	7.500 КМ без камата	Неизвјесно
3.	Радник Предузећа	30.09.2020.	Заштита права из радног односа	Радни спор, у току првостепени поступак	5.000,00 КМ, без камата	Неизвјесно
4.	Радник Предузећа	02.10.2020.	Заштита права из радног односа	Радни спор, у току првостепени поступак	5.000,00 КМ, без камата	Неизвјесно

„Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука су поступајући по судској пресуди по основу несагласног акционара, дана 02.07.2020. године извршили плаћање главног дуга тужиоцу OАIF Opportunity Fund у износу од 549.002,67 КМ са припадајућим затезним каматама у износу од 293.393,62 КМ и трошковима поступка и жалбе у износу од 30.511,22 КМ.

Предузеће је за наплату потраживања од привредног друштва В&Н AIRLINES д.о.о. Сарајево у износу од 254.253 КМ увећаног за износ припадајућих камата и трошкова поступка по пресуди из 2015. године, поднијело пријаву потраживања дана 03.11.2016. године као повјерилац у стечајном поступку који се води код Општинског суда у Сарајеву. Стечајни поступак је још увијек у току а могућност наплате неизвјесна до окончања поступка.

Друштво на дан 31.12.2020. године има zaloжену имовину у износу од 4.850.000,00



## XX РИЗИЦИ У ПОСЛОВАЊУ

- Тренутно највећи ризик у пословању је поновна обустава саобраћаја услед новог таласа пандемије вируса КОВИД, на коју Предузеће не може утицати,
- Значајан ризик је захтјев за испуњавање услова за продужавање Потврде за аеродром за јавну употребу. Било каква ограничењима, или суспензија Потврде, би имала несагледиве посљедице по Предузеће. Аплицирани су пројекти Влади Републике Српске за откуп земљишта и одређене инфраструктурне пројекте које је неопходно реализовати.
- Предузеће је и даље зависно од Субвенције Владе Републике Српске у цјелокупном износу, јер из властитих прихода не може финансирати неопходне расходе.
- Због повећаног обима саобраћаја, Друштво ће имати потребу за већим бројем радника, што ће захтјевати већа средства за лична примања, као и за набавку неопходне опреме.
- Интензивирање је проблем ангажовања ватрогасаца Спасилачко ватрогасне службе Бања Лука који више нису у могућности обезбједити довољан број људи у складу са повећаном категоријом, те је неопходно изнаћи средства за запошљавање додатног броја ватрогасаца.
- Отплата зајма додатно оптерећује пословање. Предузеће је потписало Уговор о зајму са Фондом за развој и запошљавање Републике Српске а.д. Бања Лука дана 14.09.2016. године на износ од 7.000.000,00 КМ, са периодом отплате од 120 мјесеци у који је укључен грејс период од 24 мјесеца. Након продужења грејс периода и мораторијума на кредит у 2020. години, наставља се отплата главнице са каматом од 01.08.2021. године у мјесечном анuitету од 88.745,75 КМ.
- Због обезбјеђења наплате потраживања по уговору о зајму Предузеће и Фонд за развој и запошљавање Републике Српске а.д. Бања Лука су закључили Уговор о уступању потраживања – цесији, а супотписник овог уговора као дужник – cesus је Министарство саобраћаја и веза Републике Српске. Осим тога, Друштво је као средства обезбјеђења уписало заложно право на имовину (опрему која је била предмет набавке из зајма) у укупној вриједности 4.850.000,00 КМ и издало 40 бјанко мјеница.
- Кумулирани губици из ранијих година чине готово половину капитала и могу довести до угрожавања начела сталности пословања.
- Значајнији ризик у пословању у наредном периоду би могле да представљају тужбе акционара, по основу кориштења права несагласних акционара, а у вези са одредбама члана 435. Закона о привредним друштвима. Тужбени захтјев ЗИФ Полара инвест фонд а.д. Бања Лука у вриједности од 215.387,10 КМ, још увијек је у току и његов исход је неизвјестан. Друштво је у 2021. години планирало резервисање средстава по овом основу.

## **ЗАКЉУЧАК**

Пословну 2020. годину обиљежиле су следеће активности:

- Аеродром је задржао Потврду аеродромског оператора за јавну употребу,
- Већи дио године пратила је готово потпуна обустава саобраћаја због пандемије вируса КОВИД 19,
- Усљед обуставе саобраћаја значајно су смањени остварени приходи,
- Предузеће се суочило са извршењем судске пресуде која је додатно оптеретила пословање,
- Реализован дио започетих инвестиција по Инвестиционом програму (карго објекат и проширење пристанишне зграде),
- Остварен је негативан финансијски резултат и поред максималних уштеда у пословању,
- Повећан је квалитет аеродромских услуга и започете су одређене активности на реорганизацији и даљем унапређењу пословања,
- Није било безбједносних инцидената, нити аката незаконитог ометања цивилног ваздухопловства на аеродрому Бања Лука.

Путнички и cargo саобраћајни токови још увијек не дају финансијске резултате довољне за покриће основних трошкова аеродрома, па ће аеродрому и даље бити потребна субвенција и то у већем износу од досадашњег, јер ће у наредном периоду бити неопходан пријем већег броја радника и рјешавање питања запошљавања ватрогасаца и медицинског особља у складу са развојем обима саобраћаја. Тренутно су ангажовани сви радници из саобраћаја, обезбјеђења и администрације у максималном прековременом раду да би се организовало опслуживање тренутног обима саобраћаја. А у наредном периоду се очекује даља експанзија и повећање броја дестинација и путника.

**„Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука**